

Paraurheilun organisoituminen ja tila Suomessa SPLISS-mallin mukaan

Kirjoittajat: Kirsi Kuorikoski¹, Heini Wennman², Virpi Remahl², Tero Kuorikoski^{2,3}

Kirjoittajien taustayhteisöt: 1 Liikunnan yhteiskuntatieteet, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä

2 Kolmen kampuksen urheiluopisto, Pajulahden kampus, Lahti

3 LUT School of Engineering Sciences, LUT-yliopisto, Lahti

Asiasanat: paraurheilu, paraurheilun johtaminen, integraatio, inkluusio, yhdenvertaisuus

Tausta: Kansainvälistä SPLISS-mallia on hyödynnetty usean maan huippu-urheilujärjestelmään, sen kuvaukseen ja arviointiin, Suomen järjestelmä mukaan lukien. Paraurheilun järjestelmien kuvaamiseksi on tunnistettu SPLISS-mallin kanssa yhteneviä, mutta myös ainutlaatuisia, omat erityispiirteensä ja -vaateensa omaavia osa-alueita. Tämän työn tavoite oli kuvata paraurheilun organisoitumista ja tilaa Suomessa sekä tunnistaa kontekstuaalisia, paikallisen tason menestystekijöitä ja resursseja suomalaisen paraurheilun elinvoimaisuuden ja menestyksen kehittämiseksi ja tehostamiseksi hyödyntäen paraurheiluun ehdotettua SPLISS-viitekehystä.

Menetelmät: Tiedot paraurheilun organisoitumisesta ja tilasta Suomessa pohjautuvat Valtion liikuntaneuvoston julkaiseman samannimisen arviointiraportin tuloksiin. Tässä teoreettisessa uudelleentulkinnassa tuloksia tarkasteltiin suhteessa paraurheilun ehdotetun SPLISS-viitekehyksen kymmeneen osa-alueeseen. Kunkin osa-alueen osalta luotiin arviointityön tulosten pohjalta kuvaus Suomen tilanteesta erottelemalla toimivina ja ei-toimivina näyttäytyneet kokonaisuudet.

Tulokset: Paraurheiluun ehdotettu SPLISS-viitekehys jäsentää kompleksisena, kirjavana ja epäselvänä näyttäytyvää suomalaista paraurheilun organisoitumista ja tilaa muihin maihin vertailukelpoisella tavalla. Tähän viitekehykseen sovittamisen myötä konkretisoituu se, että suomalainen paraurheilu toimii verrattain heikosti kaikilla mallin osa-alueilla. Suomalaista paraurheilun organisoitumista kuvaa yhteisen tavoitteenasettelun ja vuoropuhelun puute järjestelmässä, jossa johtajuus on hajautettu ilman selkeitä rooleja ja vastuita. Vaikka paraurheilutietämyksen sisällyttäminen urheilujärjestelmään sekä kansallisen viitekehyksen luominen paraurheilijoiden luokittelulle nousevat mallissa keskeisiksi interventioiksi, valmentajista ja valmentajakoulutuksesta on puutetta, ja osaamisvajetta tunnistetaan niin paraurheilun erityispiirteiden kuin luokitteluosaamisenkin osalta. Joillakin osa-alueilla sekä pienemmässä mittakaavassa paikallisesti tai lajikohtaisesti tunnistetaan kuitenkin dynaamisia kehityskulkuja ja integraatioprosesseja. Julkisen rahoituksen saralla urheilija-apurahoja jaetaan yhdenvertaisesti paraurheilijoille olympiaurheilijoiden tapaan.

Johtopäätökset ja sovellettavuus: Paraurheiluun ehdotetun SPLISS-mallin osatekijät tunnistetaan kansainvälisen urheilumenestyksen tukipylväinä, ja eri osa-alueiden toiminnan kehittyminen isossa kuvassa voisi kirkastaa suomalaisen paraurheilun tulevaisuuden näkymiä ja menestystä.